

Onderwerp

Beleidsregels Tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek

Opsteller	Marcella Laumen	Behandeldatum	8 april 2025
Programma	Werk en Inkomen	Status	Openbaar
Portefeuillehouder	J.A.R. Brom		

Advies

1. De Beleidsregels Tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek gemeente Nijmegen vast te stellen waarmee we de toekenning regelen van een jaarlijkse vaste tegemoetkoming ter aanvulling van een tekort aan ontvangen toeslagen bij die huishoudens die kampen met de alleenverdienersproblematiek.
2. Het mandaatbesluit tegemoetkoming alleenverdienersproblematiek Participatiewet gemeente Nijmegen vast te stellen waarmee de mandaten worden verleend aan de teamleiders van IZ31, IZ32, IZ33, IZ41, IZ42 en IZ 43 van de afdeling Inkomen, Zorg en Leerrecht die nodig zijn voor een goede uitvoering van de Tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek.
3. De brief “Beleidsregels Tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek” aan de raad vast te stellen waarmee we de raad informeren over de beleidsregels.

Aanleiding

Iedereen in Nederland heeft recht op een besteedbaar inkomen op het bestaansminimum. Dit bedrag is afhankelijk van leeftijd en leefsituatie. Mensen met lage inkomens krijgen extra ondersteuning door middel van toeslagen. Een specifieke groep huishoudens ontvangt door een ongelukkige samenloop van wet- en regelgeving te weinig toeslagen. Dit heeft nadelige gevolgen voor het netto-inkomen van deze huishoudens. Zij ontvangen een netto-inkomen dat lager is dan een vergelijkbaar (echt)paar met bijstand en maximale toeslagen. Daarmee komen zij netto uit onder het bestaansminimum.

Deze problematiek ontstond in 2009 toen de overdraagbaarheid van de Algemene Heffingskorting gefaseerd werd afgebouwd (volledige afbouw in 2023), en daarbij een andere afbouw volgde dan de bijstandsuitkering (volledige afbouw in 2039). Het wegnemen van deze ongewenste situatie wordt in 3 fasen gecorrigeerd waarbij het rijk gemeenten heeft verzocht hierbij te ondersteunen in fase 1 en 2.

- Fase 1: Gemeenten helpen het rijk in 2023 en 2024 met een oplossing via individuele bijzondere bijstand.
- Fase 2: Gemeenten helpen het rijk in 2025, 2026 en 2027 met (de uitvoering van) de Wet tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek.
- Fase 3: Vanaf 2028 is door de Belastingdienst een definitieve oplossing voorzien via de fiscaliteit (de inkomstenbelasting).

Fase 1 hebben we als gemeente uitgevoerd. De beleidsregels die nu voorliggen hebben betrekking op fase 2, de Wet tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek (Wtrap). Deze tijdelijke wet is op 1 januari 2025 in werking getreden. De wet is een aparte regeling binnen de Participatiewet en biedt de wettelijke grondslag om de bij de Belastingdienst bekende

huishoudens met alleenverdienersproblematiek over de jaren 2025, 2026 en 2027 ambtshalve een vaste tegemoetkoming te betalen.

De hoogte van de vaste tegemoetkoming wordt jaarlijks bij ministeriële regeling vastgesteld door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Voor het kalenderjaar 2025 is de tegemoetkoming vastgesteld op € 1.000,- per huishouden. Het Inlichtingenbureau deelt de bij de Belastingdienst bekende Burgerservicenummers van de meestverdienende partner van de betrokken huishoudens via het gegevensportaal met onze gemeente.

In de praktijk kunnen er in fase 2 drie situaties bestaan:

- Ambtshalve toekenning voor huishoudens die op de lijst van het Inlichtingenbureau voorkomen.
- Huishoudens waarvan onze gemeente het vermoeden heeft dat zij tot de doelgroep behoren kunnen uitgenodigd worden om een aanvraag voor de vaste tegemoetkoming te doen.
- Huishoudens die zelf het vermoeden hebben tot de doelgroep te behoren kunnen op eigen initiatief een aanvraag doen (zogenaamde zelfmelders).

In 2025 zijn, op grond van definitieve inkomens- en vermogensgegevens van 2023, landelijk 6.178 huishoudens bekend bij de Belastingdienst die vallen onder de doelgroep van de alleenverdienersproblematiek.

In onze gemeente betreft het 83 huishoudens. Dit zijn (echt)paren waarbij één van de partners de meestverdienende partners is. Het inkomen bestaat uit een loondervingsuitkering (UWV of privaat) of een Wajong-uitkering. Het inkomen van de kostwinner kan aangevuld zijn met een aanvullende bijstandsuitkering of een klein loon. De minstverdienende partner heeft mogelijk een klein inkomen.

Beoogde impact: kaderstelling

Met het vaststellen van de beleidsregels dragen we bij aan het oplossen van de problematiek die bij inwoners is ontstaan door een samenloop van regelingen.

Dit voorstel draagt bij aan de ambitie *“Nijmegenaren beschikken over financiële bestaanszekerheid”* uit de doelenboom van de stadsbegroting 2025. Het voorstel sluit aan bij het volgende doel:

- We verstrekken uitkeringen en toeslagen.

Argumenten

1.1 Met de beleidsregels geven we invulling aan beleidsvrijheid.

De Wtrap laat op onderdelen beleidsvrijheid toe. Door de Beleidsregels tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek gemeente Nijmegen geeft het college aan hoe zij invulling geeft aan deze beleidsvrijheid bij de uitvoering van de Wtrap.

1.2 Met de beleidsregels geven we vorm aan een eenvoudig afhandelingsproces

Voor de inrichting van de beleidsregels is uitgegaan van een zo eenvoudig mogelijk afhandelingsproces, waarbij de inzet is om de voor de vaste tegemoetkoming in aanmerking komende huishoudens en onze uitvoering zo minimaal mogelijk te belasten.

De financiering door het rijk is ook gebaseerd op deze werkwijze. Een meer precieze afhandeling leidt tot meer stress en lasten bij de getroffen huishoudens en hogere gemeentelijke uitvoeringslasten.

In de beleidsregels is daarom opgenomen om de gehele aangeleverde lijst van de Belastingdienst ambtshalve de tegemoetkoming toe te kennen en uit te keren zodra de rekeningnummers zijn ontvangen. Om die reden is het voorstel om geen extra voorwaarden te stellen aan de ambtshalve toekenning, maar slechts een lichte toets te doen. Hiernaast is opgenomen dat aan bij ons bekende huishoudens uit 2025 de vaste tegemoetkoming voor 2026 en/of 2027 eveneens ambtshalve wordt uitgekeerd wanneer het huishouden in het voorgaande jaar ook tot de doelgroep van de alleenverdienersproblematiek behoorde en de woon- en leefsituatie niet is gewijzigd.

Bij de gemeente bekende huishoudens waarvan het vermoeden bestaat dat zij behoren tot de doelgroep van de alleenverdienersproblematiek worden uitgenodigd een aanvraag te doen. In 2025 worden bij deze aanvraag éénmalig ook de jaren 2023 en 2024 (Fase I) betrokken wanneer over die jaren nog niet werd beoordeeld of het een alleenverdienershuishouden betrof. Vanaf 2026 wordt (op basis van Fase II, de wettelijke regeling) het voorgaande jaar bij de beoordeling van een aanvraag meegenomen.

1.3 We geven invulling aan de beleidsvrijheid met betrekking tot vermogensgrenzen.

In de beleidsregels is de vermogensgrens van de zorgtoeslag vanwege rechtsgelijkheid opgenomen als een van de criteria bij de beoordeling of het huishouden tot de doelgroep alleenverdienersproblematiek behoort.

2.1 De Tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek legt de bevoegdheden bij het college

Op grond van de Tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek is het college bevoegd tot het nemen van besluiten. Hierdoor zal het college nu mandaat moeten verlenen voor besluitvorming op uitvoerend niveau. Dit zal bij de volgende actualisatie in het reguliere mandaatregister worden opgenomen.

3.1 We informeren de raad over de beleidsregels

Door de brief aan de raad vast te stellen informeren we over de beleidsregels Tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek gemeente Nijmegen. In de brief geven we toelichting op de aanleiding en gemaakte keuzes.

Kanttekeningen

1.1 Bereiken van de doelgroep

De doelgroep die ontbreekt op de lijst van de Belastingdienst en die in de actualiteit kampt met alleenverdienersproblematiek is een kwetsbare groep die vaak ook niet weet dat zij tot de doelgroep behoort. Vanuit gesprekken en uitsluiting van andere oorzaken van een tekort aan netto-inkomen moet blijken of een huishouden te maken heeft met de alleenverdienersproblematiek. Partners binnen de keten hebben vaak contact met huishoudens die kampen met inkomensvraagstukken. Dit kunnen ook huishoudens zijn die behoren tot de doelgroep van de alleenverdienersproblematiek. Het is belangrijk dat deze ketenpartners op de hoogte zijn van de mogelijkheden om een vaste tegemoetkoming te ontvangen. In Nijmegen zijn de sociaal raadslieden hier al heel actief in. Veel inwoners met

de problematiek zijn dan ook al in beeld. Onze ketenpartners worden daarnaast ook geïnformeerd.

Gesprek met de stad

De cliëntenraad Participatiewet is voor de uitvoering van fase 1 betrokken geweest. Zodoende zijn zij op de hoogte van deze problematiek. De beleidsregels die nodig zijn voor de uitvoering van fase 2 geven invulling aan een beperkte beleidsvrijheid vanuit de regeling. Afstemming met de cliëntenraad heeft vanwege de krappe planning niet voorafgaand aan het college plaatsvinden. De beleidsregels zullen voor de vergadering van cliëntenraad van 10 april 2025 worden geagendeerd.

Financiën

De gemeente ontvangt jaarlijks via de decentrale uitkering “Tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek” budget om de tijdelijke regeling uit te voeren. Deze middelen worden jaarlijks via de circulaire toegekend. Het budget dat de gemeente ontvangt, wordt gebaseerd op de jaarlijks door het rijk vastgestelde hoogte van de tegemoetkoming en op het aantal huishoudens per gemeente dat, op basis van een gegevensanalyse van de Belastingdienst, door de alleenverdienersproblematiek onder het bestaansminimum komt. Daar bovenop gaat gerekend worden met een nog vast te stellen opslagpercentage voor steun aan extra huishoudens, aanvullend op de aantallen van de Belastingdienst. Dit omdat de data van de Belastingdienst niet volledig actueel zijn en zo ook voor zelfmelders budget beschikbaar is. In de bepaling van het budget wordt rekening gehouden met uitvoeringskosten voor gemeenten.

De financiering van de uitvoering van de Wet tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek loopt via een decentralisatie-uitkering. Dit betekent dat gemeenten geen aparte financiële verantwoording aan het Rijk afleggen over de besteding van de middelen en dat er geen verrekening van de uitgaven plaatsvindt.

De uitvoering van deze tijdelijke regeling vindt plaats binnen taakveld Inkomensregelingen, programma Werk en Inkomen, onderdeel Financiële Bestaanszekerheid. De middelen die het rijk beschikbaar stelt voor de uitvoering van deze regeling zijn nog niet toegekend aan het programma. Zodra het rijk deze middelen via de circulaire beschikbaar stelt, zullen wij aan de raad verzoeken om deze middelen over te hevelen naar het programma Werk en Inkomen.

Vervolg

- De beleidsregels treden bij positief besluit met terugwerkende kracht in werking op 1 januari 2025.
- De vastgestelde beleidsregels en het mandaatbesluit worden gepubliceerd op overheid.nl.
- De Cliëntenraad Participatiewet wordt op 10 april 2025 geïnformeerd.
- Huishoudens die op de lijst van de belastingdienst voorkomen worden op 15 april 2025 geïnformeerd doormiddel van een beschikking.
- Huishoudens die een beschikking hebben gekregen ontvangen op 17 april een ambtshalve uitbetaling van €1000.

Bijlage(n)

1. Beleidsregels Tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek gemeente Nijmegen.
2. Mandaatbesluit tegemoetkoming alleenverdienersproblematiek Participatiewet gemeente Nijmegen
3. Brief aan de raad “Beleidsregels Tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek”